

armii hitlerowskiej utworzyli dwa bataliony – *Nachtigall* oraz *Roland*. Pierwszy z nich razem z hitlerowcami wszedł do Lwowa, jego żołnierze pomagali hitlerowcom wyciągać z domów profesorów lwowskich, ich obecność we Lwowie stanowiła bodziec do rozprawiania się miejscowych nacjonalistów ukraińskich z ludnością żydowską, te pogromy w pierwszych dniach lipca przeniosły się na całą Galicję. W grudniu 1941 roku oba bataliony zostały przekształcone w 201 batalion *Schutzmannschaft*, który w ramach zgrupowania pod dowództwem generała von dem Bach-Zelewskiego dokonywał pacyfikacji wsi białoruskich.

W miarę przesuwania się latem 1941 roku frontu na wschód, szły za nim tzw. „grupy pochodne” (*pochidni hrupy*) nacjonalistów ukraińskich – banderowcy i melnykowcy – szły tysiące ludzi, którzy w terenie tworzyli ukraińską administrację terenową oraz policję. Tak też było na Wołyniu, ale nie w nieskończoność. Hitlerowski *Blitzkrieg* spalił na panewce, armie niemieckie zaznały klęski pod Stalingradem i na Łuku Kurskim, zaczął się ich odwrót znad Wołgi, Donu, od gór Kaukazu, zwycięstwo Niemiec w tej wojnie nie było już pewne.

Niemcy zintensyfikowali pobieranie kontyngentów z terytoriów okupowanych, nie wystarczało już nakładanie planów dostawy zbóż, mięsa, innych artykułów, trzeba było te artykuły odbierać od ludności siłą – przy pomocy żandarmerii oraz ukraińskiej policji pomocniczej. Zaczęły

się wywózki młodzieży na przymusowe roboty do Niemiec, odbywały się łapanki na Polaków i Ukraińców. Za opór w oddawaniu kontyngentów oraz uchylanie się od wywózki na roboty okupant hitlerowski zaczął stosować odpowiedzialność zbiorową w postaci mordów masowych i palenia całych wsi (Kortylisy); takie same metody stosował on wobec wsi podejrzanych o współpracę z czerwoną partyzantką (Obórki, czeski Malin).

Na Wołyniu i w Galicji w czasie okupacji niemieckiej polska ludność miejska i wiejska była przetrzebiona: inteligencję Sowieci w większości aresztowali, pozostałe inteligentckie rodziny wywieźli do Kazachstanu, na Sybir, zaś rodziny polskich osadników do archangielskiego obwodu. W tej sytuacji polska ludność Wołynia i Galicji została pozabawiona elity i pozostawała niezorganizowana, nie zdolałszy się otrząsnąć po klęsce wrześniowej. A tu przyszła nowa okupacja – hitlerowska.

W sytuacji, gdy Niemcy nie pozwolili na utworzenie ukraińskiego państwa nacjonalistycznego, gdy zaczęli nasilać pobieranie kontyngentów, wyłapywać młodzież na roboty do Niemiec, dużo młodzieży ukraińskiej oraz mężczyźni w sile wieku „poszło do lasu”, dokąd wzywała ich OUN Bandery, która pod koniec 1942 roku już zorientowała się, że Niemcy poniosą klęskę w tej wojnie, a więc nadeszła okazja, by zacząć budować ukraińskie państwo nacjonalistyczne według schematu: Niemców wypędzimy, Sowieców (na Wołyn